

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПОРТНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ГАЛУЗІ ПРИЛАДОБУДУВАННЯ(НА
ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»)»**

Виконавець:

студентка ФМЕ, гр. 64

Сохадзе Тамріко Тенгізівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним з видів зовнішньоекономічної діяльності є експортна діяльність підприємств, що є беззаперечним фактором успіху у розвитку підприємств в галузі приладобудування. Організація експортних операцій стає значною умовою для збільшення обсягів виробництва та підвищення якості продукції, розширення ринків збуту, що дозволяє також створити міцний фундамент для укріплення конкурентних позицій приладобудівного підприємства на внутрішньому ринку та зовнішньому ринку.

Кожне підприємство, яке виходить на ринок з власною продукцією, намагається досягти переваги над іншими підприємствами. Підприємства в галузі приладобудування не є виключенням. Можливості даних підприємств в досягненні такої переваги визначаються ефективністю експортної діяльності, що в умовах ринкової економіки є одним з факторів ефективного функціонування фірми, а також є вагомим чинником розвитку і життєдіяльності підприємства.

Мета дослідження. є дослідження процесу підвищення ефективності експортної діяльності підприємства в галузі приладобудування.

Завдання дослідження:

- визначити поняття ефективності експортної діяльності підприємства в галузі приладобудування ;
 - визначити основні фактори, що впливають на ефективність експортної діяльності підприємства в галузі приладобудування;
 - розглянути сучасні методики оцінки ефективності експортної діяльності підприємства в галузі приладобудування ;
 - охарактеризувати діяльність ТОВ «Телекарт-Прилад»;
 - здійснити SWOT- аналіз чинників, які впливають на ефективність експортної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
 - оцінити конкурентні позиції ТОВ «Телекарт-Прилад»;
 - з'ясувати чинники підвищення ефективності експортної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
 - обґрунтувати загальні напрямки підвищення ефективності експортної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».
- **Предметом дослідження** виступають теоретичні основи та організаційно-економічні рішення щодо підвищення ефективності експортної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».

Методи дослідження. У роботі було застосовано такі методи дослідження, як табличний та графічний методи, порівняння і прогнозування, узагальнення, методи математичної статистики та економічного аналізу, кореляційно-регресійний метод.

Інформаційною основою дослідження виступають закони та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (90 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 107 сторінок. Основний зміст викладено на 96 сторінках. Робота містить 31 таблицю, 14 рисунків.

Публікації. За результатами виконання випускної роботи магістра опубліковано тези: Сохадзе Т.Т., «Аналіз ефективності експортної діяльності підприємства в галузі приладобудування // Всеукраїнська науково-практична конференція «Глобалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки», 21 жовтня 2021 року, м. Одеса, Україна.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методичні основи дослідження ефективності експортної діяльності підприємства»** розглянуто сутність поняття експортна діяльність підприємства, аналіз факторів, що впливають на ефективність експортної діяльності підприємства, методичні підходи оцінки ефективності експортної діяльності підприємства.

У другому розділі **«Аналіз сучасного стану ефективності експортної діяльності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»** проаналізовано експортну діяльність підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад», вплив чинників на її формування, надано оцінку ефективності експортної діяльності підприємства.

У третьому розділі **«Шляхи підвищення ефективності експортної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»** запропоновано напрямки вдосконалення дії міжнародної маркетингової служби та інші організаційних заходів щодо підвищення ефективності експортної діяльності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад».

ВИСНОВКИ

За результатами аналізу, проведеного у даній роботі, можна систематизувати наступні висновки:

1. Під час дослідження теоретичного змісту економічних категорій тематики роботи визначено, що експортна діяльність в галузі приладобудування є організацією експортних операцій та стає значною умовою для збільшення обсягів виробництва та підвищення якості продукції, розширення ринків збуту, що дозволяє також створити міцний фундамент для укріплення конкурентних позицій приладобудівного підприємства на внутрішньому ринку та зовнішньому ринку.
2. У роботі було представлено класифікацію факторів, що впливають на ефективність експортної діяльності підприємства в галузі приладобудування. Було наведено фактори макросередовища ((законодавчі, політико-правові, загальноекономічні, природно-кліматичні, адміністративні, технологічні, фактори взаємозамінності та стандартизації, психологічно-соціальні) та фактори мікросередовища (законодавчо-правові, політичні, часові, економічні, соціальні та чинники неформального обмеження діяльності), які впливають на розвиток зовнішньоторговельних операцій. Було систематизовано фактори впливу на експортну діяльність за різними ознаками.
3. Визначено сучасні методики оцінки ефективності експортної діяльності підприємства в галузі приладобудування, серед яких представлено методи, основані на аналізі порівняльних переваг; методи, що базуються на оцінці фінансового стану підприємства; методи, засновані на експертній оцінці; методи, основані на теорії якості товару тощо.
4. В ході аналізу виявлено, що підприємство ТОВ «Телекарт-Прилад» – це ефективно функціонуюче приладобудівне підприємство, основним напрямком діяльності якого є розробка і серійне виробництво комплексних автоматизованих системних проектів для телекомунікаційної галузі, енергетики, транспорту. Визначено, що чистий дохід ТОВ «Телекарт-Прилад» на кінець 2021 року складає 169001 тис. грн. Простежується тенденція збільшення динаміки експорту. Таким чином, аналіз показав, що Загалом за останні 5 років торгівлі на зовнішньому ринку експорт продукції виріс на 120,8 %. варто відмітити, що питома вага експорту в загальному обсязі реалізації складає 56,7 % в 2021 р., тобто на 6,7 % більше ніж у 2017 р. і на 17,4 % більше ніж у 2020 р. Останні три роки коефіцієнт ефективності експортної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» є вище одиниці. За цей період даний показник незначно збільшувався, адже на кінець 2021 року він збільшився на 5% порівняно з 2020 роком та на 33% порівняно з 2019 роком. Коефіцієнт рентабельності експорту з 2019 року виріс у порівнянні із 2021 роком та становить 1,06 та 1,35 відповідно.
5. Задля аналізу стану експортної діяльності досліджуваного підприємства у порівнянні з його конкурентами було досліджено інші великі фірми, що є виробниками в приладобудівній галузі. Нами зроблено висновок, що ТОВ «Телекарт-Прилад» для здійснення ефективної експортної діяльності має активно

розвиватися та постійно вдосконалювати стратегію виведення своєї продукції на зарубіжний ринок, тому що існують інші, насамперед вітчизняні фірми, які можуть зайняти більшу долю ринку.

6. Під час проведення SWOT-аналізу було виявлено «сильні» та «слабкі» сторони ТОВ «Телекарт-Прилад». Дані характеристики були описано, беручи до уваги найбільших конкурентів та умови зовнішнього середовища. SWOT-аналіз було здійснено шляхом аналізу можливості, погрози, силу і слабкість досліджуваного підприємства в галузі приладобудування ТОВ «Телекарт-Прилад», через порівняння: сила і можливості, сила і погрози, слабкість і можливості, слабкість і погрози. До «сильних» сторін ми відносимо наявність кваліфікованого персоналу, висока якість продукції, можливість комплексного обслуговування, постійне впровадження інновацій, широкий асортимент продукції, ціни «від виробника», високий рівень наукоємності продукції, участь у ярмарках та виставках. позитивний імідж, конкретне керівництво, високий досвід, власна технологія, що відповідає світовим стандартам, великий досвід у розробці нового обладнання та нових товарів, наявність постійних доходів. До «слабких» – недостатня відомість бренду, нестача коштів на розширення виробництва та впровадження нової продукції, недостатнє лобювання інтересів у державних тендерах, незначне використанні інструментів маркетингу, підвищення рівня конкуренції на зовнішніх ринках збуту. Проведений аналіз допоміг максимізувати сильні сторони і стратегічні можливості підприємства, мінімізувати слабкі сторони і погрози, а також він сприяв пошуку рішення проблем на межі кожного шансу і загрози, об'єктивно дослідити кожний напрям розвитку. Тому що не всі шанси підприємство ТОВ «Телекарт-Прилад» здатне використати і відповідно не всі можливості можуть бути реалізовані.
7. Для детальної оцінки ефективності експортної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» було використано метод експертної оцінки. У роботі узагальнену оцінку думок експертів з'ясовано за допомогою принципу Борда, суть якого полягає в обчисленні суми оцінок усіх проектів (тобто можливостей підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Телекарт-Прилад») та визначенні методу, що отримав найбільшу кількість балів. В результаті оцінки ефективності експортної діяльності є скорочення виробництва і вихід на більш перспективні ринки. Варто також відмітити, що поліпшення технологічного процесу та цінова війна з конкурентами вважаються досить ефективними шляхами підвищення зовнішньоторговельної діяльності підприємства. Найбільш неефективним методом підвищення рівня експортної діяльності експерти назвали розвиток збутових мереж.
8. Для підвищення ефективності експортної діяльності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» ми пропонуємо сформувати міжфункціональну команду із висококваліфікованих робітників, які будуть підпорядковуватись менеджерам вищої ланки. Дана команда має розробляти та впроваджувати проект (програму) з підвищення ефективності експортної діяльності. «Програмою підвищення експортної діяльності» називається неповторний (унікальний) набір процедур та заходів, адаптованих до умов діяльності конкретного підприємства. Діяльність міжфункціональної команди складається з розробки вищеназваної програми по

підвищенню експортної діяльності. що базується на заходженні нових методів та рішень.

9. Для підвищення ефективності експортної діяльності підприємства пропонується вдосконалити систему збуту підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад». Для досягнення цієї мети підприємству рекомендовано: вдосконалити та зміцнити контроль виконання планів збуту, а також вдосконалити контроль планування продажів.
10. Було виявлено, що автоматизація бізнес-процесів є дуже важливим вдосконаленням в сучасних умовах активного розвитку нових технологій. Ми вважаємо, що ТОВ «Телекарт-Прилад» доцільно буде автоматизувати декілька процесів, а саме управління взаємовідносинами з клієнтами, зовнішні комунікації, управління маркетинговим комплексом, управління фінансами і складом. Рекомендується використовувати наступні системи та програми: 1С, Delovod, AmoCRM, Terrasoft, UniSender, MailerLite. Головними перевагами даних систем є швидке отримання і аналіз інформації необхідної для ефективної діяльності підприємства та загальний доступ до однієї бази даних.
11. Було надано пропозицію щодо активної участі підприємства у різноманітних конференціях та презентаціях в галузі приладобудування. Наприклад, «Scientific achievements of modern society», що допоможе отримати досвід у сфері приладобудування, а головне – це створити бренду репутацію високого рівня шляхом отримання рекомендацій від різних впливових експертів у приладобудівній галузі та досягнути упізнавання та підвищення ефективності експортної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».
12. Звернути уваги та скористатися послугами компанії NetPeak Group у місті Києві задля отримання послуги ІТ-аутсорсингу. Ця організація допоможе ефективно здійснити SEO-оптимізацію сайту підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад». Дані заходи необхідні для здійснення внутрішньої та зовнішньої оптимізації сайту, а також проведення аналізу ринку конкурентів.

АНОТАЦІЯ

Сохадзе Т.Т., «Підвищення ефективності експортної діяльності підприємства галузі приладобудування (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. - м. Одеса, 2021 рік

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження виступає експортна діяльність підприємства в галузі приладобудування ТОВ «Телекарт-Прилад».

У роботі розглядаються теоретико-методичні основи дослідження експортної діяльності підприємства, визначаються фактори впливу на експортну діяльність підприємства в галузі приладобудування, досліджено методи оцінки експортної діяльності підприємства в галузі приладобудування.

Проаналізовано загальну характеристику підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» як суб'єкту ЗЕД. Проведено аналіз факторів впливу на експортну діяльність ТОВ «Телекарт-Прилад».

Розглянуто вдосконалення напрямків дії міжнародної маркетингової служби, як чиннику підвищення ефективності експортної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад». Запропоновано організаційні заходи щодо підвищення ефективності експортної діяльності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад».

Ключові слова: експортна діяльність, приладобудування, фактори експорт, ефективність, збут, зовнішньоекономічна діяльність, комплекс маркетингу, ТОВ «Телекарт-Прилад».

ANOTATION

T.T. Sokhadze, "Increasing the Efficiency of Export Activity of Appliance Manufacturing Enterprises (on the Application of TOV "Telekart-Prylad")".

Qualification work for the educational level of a master's degree in the specialty 292 "International Economic Relations" for education and professional program "International Economic Relations". - Odessa National University of Economics. - Odessa, 2021

The qualification work consists of three sections. The object of the study is export activities of the company in the field of applications TOV "Telekart-Prylad".

The work considers theoretical and methodological bases of research of export activity of the enterprise, determines factors of influence on export activity of the enterprise in the sphere of appliance manufacturing, examines methods of assessment of export activity of the enterprise in the sphere of appliance manufacturing.

Analyzed the general characteristics of the company TOV "Telekart-Prylad" as a subject of WED. The analysis of factors influencing the export activity of TOV "Telekart-Prylad" was carried out.

Examined the improvement of activities of the international marketing service, as a factor in increasing the efficiency of export activities of TOV "Telekart-Prylad". The

article proposes organizational measures to improve the efficiency of export activities of TOV "Telekart-Prylad".

Keywords: export activity, appliance manufacturing, export factors, efficiency, sales, foreign economic activity, marketing complex, Telekart-Prilad LLP.